a magyar könyvtártörténeti és kodikológiai kutatások középpontjában állottak. Az évszázadok folyamán mind a könyvtárra, mind az egyes kódexekre vonatkozólag igen tekintélyes számú magyar és nemzetközi irodalom keletkezett, amely lassanként a kérdés kutatói előtt is áttekinthetetlenné vált. Ezen segített Zolnai Klára bibliográfiája. E könyv több mint egyszerű adathalmaz, „bibliographie raisonnée" a javából s analitikus bibliográfia is, amely nemcsak a közvetlen (tehát a Mátyás könyvtárával és az egyes korvinákkal foglalkozó) irodalmat tárja fel, hanem feldolgoz minden, a tárgyat csupán érintő könyvet és cikket is. Annak ellenére, hogy a korvina-kutatás a bibliográfia megjelenése óta is hatalmasat fejlődött, s az irodalom is kiterebélyesedett, Zolnai Klára bibliográfiája a korvina-kutatók számára ma is nélkülözhetetlen.

A háborús évek sem a könyvtárak, sem a könyvtárosok munkájának nem kedveztek. A megszokott tevékenység és a tudományos munka helyét az értékek mentése és biztonságba helyezése foglalta el. Budapest ostromakor a könyvtárra és a könyvtárosokra egyaránt megpróbáltatások vártak. A csatatérré változott főváros mindennapos halál-közelsége, izgalmai és nélkülözései végzetesen aláásták Zolnai Klára egészségét is. A felszabadulást ugyan még megérte, de a nagyon szeretett könyvtárba már sohasem térhetett vissza: 1945. június 7-én végleg lehunyta szemét. A sors talán éppen a legtermékenyebb éveket vette el tőle.

Zolnai Klára élete és munkássága azonban érdekes adatokat szolgáltathat a magyar könyvtároshivatás mindmáig megíratlan történetéhez.

Galambos Ferenc

Babinecz Mihályné

1901—1977

Az 1977-es év utolsó előtti napján távozott el a magyar könyvtárügy hőskorának egyik közismert, jellegzetes egyénisége: Babinecz Mihályné Gajdos Erzsébet. Lapunknak egy időben szorgalmas levelezője is volt: a 60-as évek első felében szinte minden évfolyamban fellelhetők beszámolói. A legmegragadóbb közülük az, melyben saját életére pillant vissza, s elmondja, miként lett annyi viszontagságos évtized után végül mégis könyvtáros a sokgyermekes dohánykertész gyermekéből.

Erzsi néni autodidakta volt, mindig is fájlalta a rendszeres tanulás hiányát. Pedig tanítói éles eszét, rajzkészségét olyannyira felfedezték, hogy még taníttatását is kiverekedték volna, ám hiányzott a munkás kéz otthon, és vissza kellett térnie „ahhoz a fene keserű dohányhoz". Sok évvel később, amikor a Szabolcs-Szatmár megyei Gulács község könyvtárának megint nem volt se helyisége, se könyvtárosa, a tanács az olvasni annyira szerető asszonyt bízta meg a könyvtárossággal. Elvégezte az alapfokú tanfolyamot, a maga házában adott helyet a könyvtárnak, és olyan hévvel látta el munkáját, amilyent akkor is csak keveseknél tapasztalhattunk.

Korlátlan volt nála a „nyitvatartás", jöhetett hajnalban vagy késő este az olvasó, üres kézzel nem távozott. Ha nem jött magától, Erzsi néni ment utána. Délidőben kijárt felolvasni az ebédelő aratóknak, könyvet kínált a várakozva veszteglő kocsisoknak; az óvodában, iskolában az anyákat, az orvosi rendelőben a betegeket környékezte meg; a szerelmeseknek Tatjána levelét olvasta fel; a felnőtteknek Móriczot, Petőfit ajánlotta, az asszonyoknak pedagógiai, egészségügyi könyveket vitt.

Ezzel sem érte be: kedves íróit, Veres Pétert, Szabó Pált, Fekete Gyulát és még sokakat meghívott író-olvasó találkozóra. Olyankor ünnepelt a falu: a találkozókat vacsora követte az iskolában, melyen az egész lakosság részt vett (családonként egy csirke volt a hozzájárulás); hajnalig tartott a beszélgetés és a nótaszó.

Gulácson új könyvtár épült azóta, új művelődési ház, más módon folyik a művelődés, Erzsi néni több mint tíz éve nyugdíjban volt már, Debrecenben élt, ott hunyta le a szemét. A közkatonák nem kapnak emlékművet, de legalább mi kortársak emlékezzünk az első nemzedék megszállott alapozóira, akik örökül hagyták utódaikra a könyv határtalan szeretetét.

Bozóky Éva